

Jakes

478/1989

⁴
Vnitrostranická informace k výzvě opozičních skupin
"Několik slov"

478/1989

odesláno 7.7.1989

ROZDĚLOVNÍK

DÁLNOPISNÝCH SDĚLENÍ A DOPIŠŮ ÚSTŘEDNÍHO VÝBORU KSČ

478

Číslo materiálu: ~~87-1~~/1989

Předáno dne: 7. 7. 1989 hod. 12,00

Stupeň utopení

stanoví předkladatel

(Dálnopisem nelze vyslat zprávy důvěrného nebo tajného charakteru)

Název: Vnitrostranická informace k výzvě opozičních skupin "Několik vět"

(na ÚV KSS, MěV KSČ /KSS/, KV KSČ /KSS/, OV KSČ /KSS/ zasláno dálnopisem dne 7. července 1989/

Dálnopisné sdělení (dopis) zaslat:*)

Ústřednímu výboru KSS

Krajským (městským) výborům KSČ a KSS

Okresním (obvodním) výborům KSČ a KSS

1. ☒ Hlavní politické správě ČSLA

1. ☒ Hlavnímu výboru KSČ ministerstva vnitřní ČSSR

2. ☒ Ministerstvu vnitřní ČSSR - náčelníkovi politického oddělení

1. ☒ Politické správě Pátracího stráže a ostrahy státních hranic

1. ☒ Hlavnímu výboru KSČ ministerstva vnitřní ČSR

1. ☒ Hlavnímu výboru KSS ministerstva vnitřní SSR

II

Opis dálnopisného sdělení (dopisu) zaslat:*)

24 ☒ Členům a kandidátům představenstva ÚV KSČ

☒ Tajemníkům a členům sekretariátu ÚV KSČ

Členům a kandidátům ÚV KSČ

1 ☒ Předsedovi ÚKRS KSČ

Členům ÚKRS KSČ

14 ☒ Vedoucím oddělení ÚV KSČ

Předsedovi Sněmovny lidu

Předsedovi Sněmovny národů

Předsedovi České národní rady

☒ Úřadujícímu místopředsedovi ÚV NF ČSSR

☒ Předsedovi ÚV SSM ČSSR

1 ☒ Úřadujícímu místopředsedovi ÚV NF ČSR

1 ☒ Instruktorem ÚV KSČ

1 ☒ Rektoru VŠP ÚV KSČ

1 ☒ Řediteli Ústavu marxismu-leninismu

1 ☒ Předsedovi CZV KSČ při ÚV KSČ

1 ☒ Šéfredaktorům: Života strany, Trůny, Údoby,

Nové myslí, Hospodářských novin

5 Pro potřebu oddělení ÚV KSČ 5 výtisků VOMED

3 ☒ Archivu ÚV KSČ (3 výtisky)

1 ☒ Výbor pro str. práci v ČSR i. Müllerová

1 ☒ Před.komise KRS v ČSR s. Kecher

Odesláno:

Schválil:

Oddělení propagandy ÚV KSČ

Jan F o j t í k v.r.

*) Označte adresáty.

Upozornění: Text dálnopisného sdělení předávejte ve dvou výtiscích s rozdělovníkem.

Záznam v evidenci:

Handwritten signature

Am/11.7.89 J. Müller

Handwritten signature

Text výzvy "Několik vět"

První měsíce roku 1989 znovu a jasně ukázaly, že i když se současné československé vedení velmi často zaklíná slovy "přestavba" a "demokratizace", ve skutečnosti se dost zoufale vzpírá všemu, co demokracii vytváří nebo co jí aspoň vzdáleně připomíná. Petice a iniciativy občanů, které samo nezorganizovalo, odmítá jako "nátlakové akce"; odlišné politické názory odsuzuje jako "antisocialistické" a "nepřátelské"; pokojná lidová shromáždění rozhání; do přípravy nových zákonů nedovoluje veřejnosti mluvit.

Tytéž měsíce však zároveň ukázaly, že občanská veřejnost se už vymaňuje z letargie a že stále víc lidí má odvahu veřejně projevit svou touhu po společenských změnách.

Pohyb ve společnosti se tak začíná stále povážlivěji srážet s nehybností moci, roste společenské napětí a začíná hrozit nebezpečí otevřené krize.

Takovou krizi si nikdo z nás nepřeje.

Proto vyzýváme vedení naší země, aby pochopilo, že nadešel čas ke skutečným a důkladným systémovým změnám a že tyto změny jsou možné a mohou mít úspěch jen tehdy, bude-li jim předcházet vskutku svobodná a demokratická diskuse. Prvním krokem k jakýmkoli smysluplným změnám, novou ústavou počínaje a ekonomickou reformou konče, musí být tedy zásadní změna společenského klimatu v naší zemi, do kterého se musí vrátit duch svobody, důvěry, tolerance a plurality.

Podle našeho názoru je k tomu třeba:

- 1) Aby byli okamžitě propuštěni všichni političtí vězňové.
- 2) Aby přestala být omezována svoboda shromažďovací.
- 3) Aby přestaly být kriminalizovány a pronásledovány různé nezávislé iniciativy a začly být konečně chápány i vládou jako to, čím v očích veřejnosti už dávno jsou, totiž jako přirozená součást veřejného života a legitimní výraz jeho různotvárnosti. Zároveň by neměly být kladeny překážky vzniku nových občanských hnutí, včetně nezávislých odborů, svazů a spolků.
- 4) Aby byly sdělovací prostředky i veškerá kulturní činnost zbaveny všech forem politické manipulace a předběžné i následné skryté cenzury a otevřeny svobodné výměně názorů a aby byly legalizovány sdělovací prostředky, působící nezávisle na oficiálních strukturách.

5) Aby byly respektovány oprávněné požadavky všech věřících občanů.

6) Aby byly všechny chystané i uskutečňované projekty, které mají natrvalo změnit životní prostředí v naší zemi a předurčit tak život budoucích generací, neodkladně předloženy k všestrannému posouzení odborníkům i veřejnosti.

7) Aby byla zahájena svobodná diskuse nejen o padesátých letech, ale i o Pražském jaru, invazi pěti států Varšavské smlouvy a následné "normalizaci". Je smutné, že zatímco v některých zemích, jejichž armády tehdy do československého vývoje zasáhly, se dnes už o tomto tématu začíná věcně diskutovat, u nás je to stále ještě velké tabu, a to jen proto, aby nemuseli odstoupit ti lidé z politického a státního vedení, kteří jsou odpovědní za dvacetileté upadání všech oblastí společenského života u nás.

Každý, kdo souhlasí s tímto stanoviskem, může je podpořit svým podpisem.

Vládu vyzýváme, aby s ním nenaložila tak, jak je dosud zvyklá s nepohodlnými názory nakládat. Zasadila by tím osudnou ránu nadějím, jimiž jsme vedeni, totiž nadějím na skutečný společenský dialog jako jediné možné východisko ze slepé uličky, v níž se dnes Československo nalézá.

Podpisy je možno předávat či zasílat dosavadním signatářům anebo na tyto adresy:

Stanislav Devátý, Revoluční 312/1285, 760 01 Gottwaldov

Václav Havel, Engelsovo nábř. 78, 120 00 Praha 2

Jiří Křížan, Navrátilova 16, 120 00 Praha 2

Saša Vondra, Trojanova 1, 120 00 Praha 2

Jan Fojtík

KOMUNISTICKÁ STRANA ČESKOSLOVENSKA

ÚSTŘEDNÍ VÝBOR

SEKRETARIÁT TAJEMNÍKA J. FOJTÍKA

PRAHA 1, NÁBŘEŽÍ LUDVÍKA SVOBODY 12

Adresa telegramů: ÚVKOMSTRANY

Telefon 21 99 — PSC 125 11

K INFORMACI

PRAHA dne

7. července 1989

Všeobecné oddělení

Uveďte v odpovědi:

C. I.: 478*/1989

Věc:

Vážení soudruzi,

v minulých dnech byla rozšířena západními sdělovacími prostředky výzva opozičních sil v ČSSR pod názvem "Několik vět". S jejím zněním byly vnitrostranickou cestou seznámeny krajské a okresní výbory strany.

Jde o nebezpečný pokus nepřátelských sil o konfrontaci se socialistickým státem. Těmto snahám je nutno čelit jednotným a cílevědomým postupem strany. Veřejnosti musíme ukázat skutečné záměry autorů, věcnou argumentací vyvrátit jejich demagogii a rozhodně čelit pokusům o získávání dalších podpisů pod výzvu.

K jednotnému působení strany na veřejnost vám zasíláme materiál oddělení propagandy ÚV KSČ. Dává odpověď na jednotlivé požadavky obsažené ve výzvě "Několik vět". Je nutno využít rovněž materiálů uveřejňovaných v Rudém právu a dalších masových sdělovacích prostředcích.

Ivan Fojtík

Vnitrostranická informace k výzvě opozičních skupin "Několik vět"

V minulých dnech zorganizovaly protisocialistické síly v ČSSR novou provokační kampaň. Výzva opozičních skupin nazvaná "Několik vět" je formálně prezentována jako příspěvek k dialogu, je však fakticky zaměřena na konfrontaci se socialistickým státem a s naším společenským zřízením. Autoři jí přikládají mimofádný význam. Nelze ji posuzovat izolovaně od ostatních akcí a dokumentů opozičních skupin, v nichž vyjadřují její signatáři dalekosáhlejší cíle namířené na svržení socialistického zřízení v ČSSR.

Opoziční skupiny se snaží překonat stav, kdy tvoří izolované hnutí. Ve výzvě vytyčují své programové požadavky a to zejména takové, které vyžadují čas a náklady. Zjednodušují pohled na ně. Zcela ignorují skutečnost, že řada těchto závažných problémů je součástí našeho programu a že je řešíme.

Ve výzvě hovoří o "potřebě systémových změn", o "nutnosti zásadní změny společenského klimatu v naší zemi, do kterého se musí vrátit duch svobody, důvěry, tolerance a plurality". Tezí o potřebě "skutečného politického dialogu jako jediného možného východiska ze slepé uličky, v níž se dnes Československo nalézá", usilují o legalizaci opozičních skupin, o dosažení statutu oficiální opozice. Výzva "Několik vět" má být důležitým bodem k vytvoření platformy jejich jednotného postupu, směřujícího k demontáži socialismu, jeho likvidaci a nahrazení společensko-politickým systémem podle vzoru Západu.

Novou akcí chtějí opoziční skupiny vytvořit krizovou situaci a vyvinout tak nátlak na vedení strany a státu. Snaží se manipulovat širokou veřejností. V této souvislosti má výzva plnit úlohu jakéhosi "referenda" o jejich programových požadavcích. Autoři výzvy by chtěli získat jeden milión podpisů.

Veřejnost má být ovlivněna i tím, že do podpisové akce se zapojili i někteří představitelé našeho kulturního a vědeckého života. Opoziční skupiny vkládají své naděje do ovlivnění názorů širokých vrstev našich občanů, zejména však mladých lidí, kteří se v uplynulém období o společenské procesy nezajímali, ale dnes se na nich chtějí aktivně podílet.

Tomu má napomoci jak okruh problémů, který je ve výzvě obsažen, tak abstraktnost a obecnost některých cílů, dotýkajících se závažných otázek (např. problematika ekologie). Autoři výzvy spoléhají na to, že jednotlivé body jejich programového prohlášení najdou adresáta v různých skupinách naší společnosti, že je někteří lidé budou přijímat jako novou, účinnější variantu společenské přestavby. Spekuluji s tím, že naleznou odezvu především u těch, kteří dosud nemají vyhraněný politický postoj.

Dosavadní zkušenosti také ukazují, že úspěchů dosahují opoziční skupiny především tam, kde se problémy společnosti, jež nastoluje sám život, včas neřeší nebo řeší nedůsledně. Proto parazitují na existujících problémech naší společnosti, vyplývajících ze zpoždování naší ekonomiky za vědeckotechnickým rozvojem ve světě, z nízkého růstu produktivity práce, nedostatků v dodavatelsko-odběratelských vztazích, neuspokojivého tempa rozvoje socialistické ekonomické integrace z hlediska potřeb naší společnosti. Přizívají se rovněž na ekologických problémech, na nedostatecích v oblasti služeb a zásobování vnitřního trhu, v našem zdravotnictví, školství apod. Způsoby řešení těchto problémů obsažených v programu a postupu společenské přestavby vykládají jako nepřijatelné a naprosto nedostatečné. Snaží se vyvolat nedůvěru ve schopnost strany řešit problémy, zdání o stagnaci naší společnosti, její morální, politické a ekonomické krizi. Svoji "kompetentnost, legitimnost a způsobilost" formulovat a vznášet požadavky jménem celé veřejnosti opírají o jimi vyvolávané provokace a podpisové akce i o ojedinělé případy občanské nespokojenosti a účelově rozvíjené aktivity dalších tak zvaných neformálních

hnutí, podněcovaných západními sdělovacími prostředky.

Jednotný postup naší společnosti, sjednocení všech vrstev obyvatelstva v souladu s cíli přestavby je základní podmínkou realizace našeho programu. Proto autoři výzvy se snaží naši společnost rozdělit. Chtějí u naší veřejnosti vyvolat nedůvěru o správnosti nastoupené cesty, každý krok, který učiníme, se snaží zpochybňovat. Proto naše propagandistické ofenzivní působení proti snahám nezávislých skupin musí být doprovázeno praktickými kroky k realizaci přestavby. Ve sdělovacích prostředcích je nutno ukazovat pozitivní příklady a konkrétní cesty řešení jejich úkolů. Kritika našich vlastních nedostatků nesmí být vedena tak, aby mohla být nepřátelskými silami zneužívána proti nám.

Nová podpisová akce má jasně stanovenou strategii, v níž důležitá úloha připadá zahraničním vysílačům, jako je Svobodná Evropa a Hlas Ameriky. Autoři výzvy počítají s dalším zmezinárodněním problematiky činnosti opozičních skupin v ČSSR a budou se snažit uplatňovat zkušenosti z působení protisocialistických sil v některých socialistických zemích (zejména PLR a MLR).

Nová podpisová akce navazuje na předchozí pokusy opozičních skupin a je koncipována jako rozsáhlá kampaň dlouhodobého zaměření. Jejím cílem je destabilizovat naši společnost, vyvolat atmosféru napětí a konfrontace, kterou chtějí stupňovat. Kulminacním bodem by mělo být datum 21. srpna 1989. Předsednictvo ÚV KSČ na svém zasedání 30. června 1989 k nové podpisové akci zdůraznilo, že jde o "nebezpečné snahy, kterým je třeba všude se postavit co nejrozhodněji na odpor". To vyžaduje od stranických orgánů a organizací ofenzivní a promyšlený přístup. Naší veřejnosti je třeba vysvětlovat podstatu celé akce, odhalovat skutečné záměry autorů výzvy.

Zejména je nezbytné ukázat, že opoziční skupiny přicházejí se svým prohlášením v době, kdy uskutečňujeme hospodářskou a společenskou přestavbu a v souladu s procesem demokratizace měnící obsah, styl a metody stranické práce. Iniciátorkou tohoto procesu, který má podporu naší veřejnosti, je strana, jež na tyto závažné otázky dala odpověď v závěrečích 7. a následných zasedáních ÚV KSČ.

Výzva "Několik vět" obsahuje požadavky na demokratické diskuse o ekonomické reformě a přípravě nové ústavy. Pokouší se šířit dojem o tom, že strana rozhoduje za zády lidu. Je to záměrná lež. Všechna zásadní opatření, spojená s přestavbou naší ekonomiky a dalších oblastí společenského života, jsou připravována za široké účasti veřejnosti. Tak tomu bylo u návrhu Zákona o státním podniku, Zákona o bytovém, spotřebním a výrobním družstevnictví, Zákona o zemědělském družstevnictví, u návrhu novely Zákoníku práce a dalších. Statisíce připomínek organizací, pracovních kolektivů i jednotlivců byly pečlivě hodnoceny a v dopracování návrhů využity.

Nejinak je tomu v přípravě návrhu politickoprávních zásad nové Ústavy ČSSR. V souladu se závěry komise Komunistické strany Československa a Národní fronty z ledna letošního roku, jež jímž členy je 150 představitelů našeho politického, vědeckého, kulturního života, se v uplynulých měsících zpracovávaly jednotlivé části návrhů politickoprávních zásad nové Ústavy ČSSR.

V příštích měsících má být celkový návrh politickoprávních zásad nové Ústavy ČSSR dopracován a po projednání v komisi KSČ a NF a v ústředním výboru Národní fronty bude předložen ke všeobecné diskusi. Celá občanská veřejnost bude mít příležitost se s návrhem podrobně seznámit, projednat ho v základních členských politických stran, Revolučního odborového hnutí, Československého svazu družstevních rolníků, Socialistického svazu mládeže, Československého svazu žen a dalších organizacích, na veřejných schůzích občanů, v pracovních kolektivech, v družstvech a vyjádřit své názory a náměty.

Ve výzvě "Několik vět" je předloženo 7 základních požadavků :

1. "Aby byli okamžitě propuštěni všichni političtí vězňové"

Základní politické svobody a občanská práva jsou zakotveny v Ústavě ČSSR. Socialistický stát vytváří pro jejich naplňování dostatečný prostor. Realizace politických svobod a občanských práv proto nemůže být důvodem trestního postihu.

Podle čs. právního řádu není trestné politické přesvědčení, ale vždy jen konkrétní protispolečenské jednání proti státnímu zřízení, socialistickému vlastnictví a právům a oprávněným zájmům občanů. Takové porušovatele zákonů nazývají opoziční struktury politickými vězni. Například pro trestné činy proti republice (mimo trestného činu opuštění republiky), bylo v roce 1988 odsouzeno v ČSSR celkem 49 osob. Jednalo se o trestné činy záškodnictví, teroru, podvracení republiky, pobuřování ap. Sem patří například i trestná činnost Františka Stárka, Ivana Jirouse a Jiřího Tichého, kteří byli trestně stíháni v prvním polole-
tí tohoto roku.

František Stárek byl rozsudkem okresního soudu v Ústí nad Orlicí ze dne 28.6.1989 odsouzen pro trestný čin pobuřování podle § 100, odst. 1. písm. a), odst. 3. písm. a) a byl mu ulo-
žen trest odnětí svobody v trvání 2 a půl roku nepodmíněně s výkonem ve II. NVS, ochranný dohled na dva roky a trest pro-
padnutí věci.

Jeho trestná činnost spočívala v tom, že od roku 1987 do svého zadržení dne 23.2.1989 vyhotovoval a na cyklostylu rozmnožoval časopisy "Vokno" a "Voknoviny" svým obsahem nepřá-
telsky zaměřené proti socialistickému společenskému a státnímu zřízení republiky a rozšiřoval je.

Okresním soudem v Jihlavě byli 9.3.1989 pro trestný čin pobuřování odsouzeni Ivan Jirous a Jiří Tichý k trestu odnětí svobody (u Ivana Jirouse v trvání 16 měsíců nepodmíněně s výkonem ve II. NVS a u Jiřího Tichého v trvání 6 měsíců nepodmíněně v I. NVS). Ti společně vypracovali a rozšiřovali materiál jenž hrubě uráží a pomlouvá státní a politické orgány ČSSR, obviňuje je dokonce z fyzického a psychického teroru.

Za politické přesvědčení nebyl v minulosti odsouzen ani jeden z hlavních organizátorů podpisové akce Václav Havel. Jeho protiprávní jednání, za které byl odsouzen v březnu tohoto roku spočívalo v tom, že v době od 9. do 13.1.1989 prostřednictvím vysílání zahraničních rozhlasových stanic BBC a Svobodná Evropa pro Československo opakovaně vyzýval a utvrzoval občany Prahy a dalších míst ČSSR k nerespektování rozhodnutí Obvodního národního výboru v Praze 1 ze dne 6.1.1989 čj. OVV - 30/89 o zákazu veřejného shromáždění v souvislosti s tzv. vzpomínkovým aktem na J. Palacha dne 15.1.1989 na Václavském náměstí vydaného v souladu s § 6 z.č. 68/51 Sb. a § 1 písm. b) z.č. 126/68 Sb. a dne 16. ledna 1989 v Praze 1, na Václavském náměstí, v prostoru kolem památníku sv. Václava v době od 15,25 hod. do 16,00 hod. se zúčastnil nepovoleného shromáždění osob, které narušilo veřejný pořádek.

Požadavek na propuštění všech "politických vězňů" je zjevnou demagogií. Jeho cílem je otevření prostoru pro beztrestné působení protisocialistických sil.

2. "Aby přestala být omezována svoboda shromažďovací"

Požadavek autorů výzvy sleduje vytvoření takových podmínek, které by otevřely plný prostor pro působení opozičních sil a vyvolávání anarchie.

Svoboda shromažďovací je zaručena článkem 28 Ústavy ČSSR. Její meze jsou vyjádřeny v zákonech číslo 68/1951 Sb. a 126/1968 Sb. Omezení je možné jen když je tato svoboda uskutečňována proti československým zahraničněpolitickým zájmům a proti socialistickému společenskému řádu. Určitá omezení z důvodů veřejného pořádku obsahují rovněž nařízení některých národních výborů.

V souvislosti s další demokratizací života společnosti se připravuje sjednocení dosud roztržštěné právní úpravy v nové Ústavě ČSSR. Omezení svobody shromažďovací a svobody pokojných pouličních průvodů bude nadále možné jen z těchto tří důvodů: je-li to nutné pro ochranu práv ostatních občanů, z důvodu ochrany veřejného pořádku a bezpečnosti státu.

Státní orgány nesou odpovědnost za to, aby tyto svobody nebyly zneužívány k projevům anarchismu. K základním zásadám fungování socialistického právního státu patří ochrana zájmů a bezpečnosti jeho občanů před kriminálními živly.

Všechna pokojná shromáždění mohou být i zneužita. Proto povolování těchto akcí na veřejných prostranstvích musí být odpovědně zvažováno, aby nedošlo k ohrožení svobod a práv občanů, k ohrožení jejich životů nebo k vandalským činům.

Sdělovací prostředky přinášejí denně mnohá svědectví o brutálním postupu policie v kapitalistických zemích při potlačování demonstrací, které, podle mínění jejich vládnoucích kruhů, ohrožují zájmy buržoazie. Tyto země jsou nám však opozičními silami dávány za příklad dodržování lidských práv a svobod.

3. "Aby přestaly být kriminalizovány a pronásledovány různé nezávislé iniciativy a začaly být konečně chápány i vládou jako to, čím v očích veřejnosti už dávno jsou, totiž jako přirozená součást veřejného života a legitimní výraz jeho různotvárnosti. Zároveň by neměly být kladeny překážky vznikání nových občanských hnutí, včetně nezávislých odborů, svazů a spolků"

I tento požadavek je hrubou falzifikací skutečnosti. Měl by vést k legalizaci antisocialistických organizací. Oprávněnost činnosti opozičních skupin je vyvracena nastoupenou cestou přestavby společnosti a postupným uskutečňováním stanovených cílů.

ČSSR je právním státem. Všechny zákony mají obecnou platnost, každý je povinen je dodržovat. Pokud byl kdokoli z členů opozičních skupin právně postižen, nikoliv tedy "kriminalizován a pronásledován", pak to bylo v souladu s platnými zákony a na základě spáchaných konkrétních trestných činů, přečinů či přestupků.

Požadavek, aby nebyly "kladeny překážky vznikání nových občanských hnutí, včetně nezávislých odborů, svazů a spolků" je z hlediska souvislostí vyplývajících z cílů a činnosti opozičních skupin rovněž požadavkem bezpředmětným. Ústava ČSSR a zákon č. 68/1951 Sb. - o dobrovolných organizacích a shromážděních - vytvářejí dostatečný prostor pro vznik a existenci nestátních organizací. Podle zákona jež mohou občané ČSSR využívat k uspokojování svých ústavou a jinými právními normami zajištěných práv a svobod, které současně vedou k upevňování hospodářského a politického systému ČSSR. Sdružování občanů v ČSSR a jeho právní úprava jsou natolik demokratické, že různorodé organizace mohou vznikat jak v krajích, okresech a obcích, tak i na území celé federace. Tak např. na základě toho byly do Národní fronty začleněny organizace Svazu ochránců přírody.

Jedinou povinností těch, kteří se chtějí sdružit v nějakou organizaci, je předložit příslušnému státnímu orgánu před ustanovením k posouzení program a stanovy či organizační řád. Pokud jsou tyto dokumenty v souladu se zákonem, tj. zajišťují socialistický obsah, metody a formy činnosti organizace, státní orgán je schválí a takovou organizaci legalizuje. Přitom však rovněž posuzuje, zda již obdobná organizace neexistuje. Opoziční skupiny kritizují tento povolovací systém a požadují, aby byl změněn na systém oznamovací. To znamená, že v tomto pojetí by příslušná organizace nejdříve vznikla a poté by oznámila příslušnému státnímu orgánu svůj vznik. Státní orgán by pak až dodatečně organizaci legalizoval nebo zakázal. Je evidentní, že zakázat či rozpustit již existující organizaci je vnitropoliticky i mezinárodně velice složité. Současný systém, který je v ČSSR uplatňován, je efektivní a přispívá k sjednocení zájmů a práv občanů a společnosti.

4. **"Aby byly sdělovací prostředky i veškerá kulturní činnost zbaveny všech forem politické manipulace a předběžně i následné skryté cenzury a otevřeny svobodné výměně názorů a aby byly legalizovány sdělovací prostředky, působící nezávisle na oficiálních strukturách"**

Tvrzení autorů výzvy je falzifikací naší právní úpravy činnosti sdělovacích prostředků. Pod požadavkem "svobodné výměny názorů" a legalizace sdělovacích prostředků tzv. nezávislých struktur se skrývá snaha uvolnit prostor pro otevřené útoky proti socialismu v tisku.

Ústavně zaručená svoboda slova a tisku je v současné praxi sdělovacích prostředků široce uplatňována. Masové sdělovací prostředky jsou rozvíjeny jako nástroj dialogu s občany a stále šířeji se uplatňují jako platforma socialistického názorového pluralismu, tribuna a spolutvůrce veřejného mínění, nástroj kritiky a společenské kontroly, prostředek nápravy nedostatků, organizátor sociálního pokroku a prohlubování jeho socialistického charakteru.

Předsednictvo ÚV KSČ přijalo v říjnu 1987 dokument o veřejné informovanosti ve sdělovacích prostředcích. Kontrolou plnění jeho závěrů se zabýval sekretariát ÚV KSČ. V nejbližší době zprávu o realizaci dokumentu projedná předsednictvo ÚV KSČ a její obsah bude zveřejněn.

Oprávněným subjektem k vydávání periodického tisku jsou politické strany, společenské organizace, státní orgány, vědecké a kulturní instituce, hospodářské a jiné socialistické organizace. Tzv. nezávislé skupiny se chtějí zmocnit pozic ve sdělovacích prostředcích, aby mohly manipulovat veřejným míněním, jak to ukázaly zkušenosti z let 1968 - 1969.

Autoři výzvy vědí, že u nás podle zákona č. 84/1968 Sb. je cenzura nepřipustná. Pomlouvají nás ze skryté cenzury. Cenzurou se rozumějí jakékoliv zásahy státních orgánů proti svobodě slova a obrazu a jejich šíření hromadnými informačními prostředky (§ 17 cit. zákona).

Za plnění společenského poslání a stanoveného ideově politického zaměření masových sdělovacích prostředků odpovídá jeho vydavatel (u periodického tisku), nebo příslušná organizace (rozhlas, televize, ČTK...). Obsah jednotlivého vydání - v souladu se zájmy a cíli socialistické společnosti a na základě schváleného ideově politického programu - určuje a za něj odpovídá šéfredaktor (§ 10 tiskového zákona). V pracovněprávním pořádku je pak delegována příslušná část práv, povinností a odpovědnosti, související s procesem veřejné informovanosti, i na jednotlivé redaktory. Z uvedené zásady vyplývá nezbytná právní, profesní a občanská odpovědnost všech činitelů masových sdělovacích prostředků.

Práva vydavatele (provozovatele) a šéfredaktora ve vztahu k obsahu sdělovacích prostředků jsou - ve prospěch práv občanů a organizací - omezena některými instituty, majícími na zřeteli

veřejný zájem. Jde např. o povinnost uveřejnit stanovisko státního orgánu, vědecké a kulturní instituce, hospodářské a společenské organizace k důležitým společensky prospěšným návrhům, doporučením a podnětům a k závažné společenské kritice, uveřejněné ve sdělovacím prostředku (§ 14 tiskového zákona). Podobně je formulováno právo na zveřejnění opravy nepravdivých údajů, které se dotkly cti občana nebo dobrého jména organizace (§ 19 a § 20 tiskového zákona, ve znění pozdějších předpisů).

Výzva obsahuje rovněž požadavek zbavit i veškerou kulturní činnost "všech forem politické manipulace". Pod těmito hesly se autoři výzvy pokoušejí o dezorientaci veřejnosti, o zmanipulování pracovníků kultury a umění, o ovládnutí kulturního života a jeho zneužití pro své politické cíle. K tomu využívají různé nedostatky způsobené necitlivými a nekvalifikovanými přístupy na tomto úseku, působení různých skupin usilujících o monopolní postavení v jednotlivých oborech umění i špatného stavu materiálně technické základny kultury a umění.

Musíme důsledně rozlišovat mezi oprávněnými protesty umělecké fronty proti recidivám administrativně direktivních opatření, kterých se strana zřekla, a mezi demagogickými požadavky naprosté "nezávislosti" uměleckých institucí a kulturního tisku, za kterými se skrývá snaha zneužívat je proti straně a socialistickému státu.

Současná politika strany netrpí reglementací kulturní fronty. Na tuto velmi citlivou ideologickou oblast společenského života působí politickými metodami. Umělecké svazy řeší své problémy samy, odpovědnost za kvalitu vystavovaných děl, vydávaných publikací, divadelní představení, mají umělci nebo příslušní ředitelé kulturních zařízení. Nedovolíme však, aby prostředky, které jsou vydávány na tuto oblast, tvořící svoboda kultury a umění byly zneužívány proti socialismu.

5. "Aby byly respektovány oprávněné požadavky všech věřících občanů"

Tento požadavek autorů výzvy je zaměřen na získání věřících pro cíle opozičních skupin.

Zákonodárství ČSSR zabezpečuje věřícím občanům prostor pro uspokojování náboženských potřeb. Ústava ČSSR v článku 32 garantuje svobodu náboženského vyznání.

Naše platná právní úprava odpovídá zájmům věřících. V Československu působí legálně 19 církví a náboženských společností. Je to větší počet než v mnoha kapitalistických státech, včetně tzv. "klerikalistických". Sedm církví a náboženských společností dokonce vzniklo až za socialistického státu. Čs. stát převzal na sebe závazky zabezpečit náboženské potřeby věřících občanů. Zajišťuje nebo výrazně pomáhá zajistit činnost jednotlivých církví a náboženských společností. Značnou částkou také přispívá na opravy a údržbu církevních objektů a kostelů. Vcelku představují roční dotace jen na opravu církevních budov částku více než 200 mil. Kčs.

Podle našich zákonů kněžský úřad může kněz vykonávat pouze se státním souhlasem. Do vnitrocírkevního života se stát nevměšuje. Katolická církev má 3 z 12 diecézí obsazeny řádnými biskupy, přičemž u kardinála Tomáška působí od roku 1988 další dva pomocní biskupové. Zbývající diecéze jsou spravovány kapitulními vikáři, či volenými správci. V současné době jsou postupně vytvářeny předpoklady, v jejichž důsledku by mohlo dojít k obsazení pravděpodobně dalších tří diecézí řádným biskupem. Jde o výsledek aktivního přístupu čs. vlády, která se nebrání obsazení biskupských úřadů, ale až dosud narážela na nedostatečnou ochotu Vatikánu přihlížet i k oprávněným zájmům a požadavkům ČSSR.

V souladu se zájmy věřících usilujeme o to, aby diecéze byly obsazeny lidmi loajálními k našemu státu, těšícími se úctě a autoritě občanů. Tyto úřady nemohou zastávat ti, kteří by je zneužívali k vytváření napětí mezi socialistickým státem a církví.

V současné době vykonává činnost duchovních, kněží, pastorů, vykladačů písma apod. téměř 5 000 osob. (Jde o lidi, kteří vykonávají profesionálně kněžskou činnost, nikoliv pomocné a laické činitele/. Na šesti bohosloveckých fakultách studuje více než 1000 bohoslovců. Církev vydává 32 různých církevních periodických tiskovin. Například české a slovenské Katolické noviny vycházejí týdně celkem ve čtvrt miliónovém nákladu. Dále vydávají prostřednictvím Ústředního církevního nakladatelství potřebné katechisny, skripta, učební pomůcky a jiné tiskoviny. Jen v posledních 11 letech bylo vydáno téměř 850 titulů církevní literatury či skript v celkovém nákladu více než 6 miliónů výtisků. Bylo vytištěno 70 000 kusů zcela nové ekumenické bible, postupně se tiskne dalších 200 tisíc biblí, 400 tisíc zpěvníků, 70 tisíc katechismů. Část již byla vytištěna a distribuována. Vzhledem k tomu, že pro tisk některých publikací není volná kapacita, je povolován pravidelně její dovoz ze zahraničí. Jen za poslední léta bylo dovezeno téměř 30 titulů významné náboženské literatury, jejíž náklad se blíží půl miliónu výtisků. Představitelé a zástupci všech církví a náboženských společností se podílejí na práci v církevních centrálních a světových gremiích jako například ve vatikánských kongregacích a komisích, ve světové radě církví apod. Kromě toho působí v mnoha mezinárodních mírových organizacích i nenáboženského typu. V Praze je rovněž sídlo světové organizace Křesťanské mírové konference, kterou navštíví ročně v průměru více než 500 zahraničních církevních činitelů, teologů apod. Představitelé církví se rovněž podílejí na řízení veřejných záležitostí socialistického státu. V současné době jsou poslanci nejvyšších zákonodárných orgánů čtyř církví duchovní (2 ve Federálním shromáždění, 1 ČNR a 1 SNR).

To potvrzuje, že čs. stát dodržuje principy vztahů k věřícím a církvím a v souladu s Ústavou ČSSR jim plně zabezpečuje náboženské svobody. Má i do budoucna upřímný zájem o účinnou spolupráci s věřícími a bude dbát o uplatňování zásad své církevní politiky, jimiž jsou respektovány oprávněné požadavky věřících. V souvislosti s přípravou nové ústavy se také posuzují dosud platné zákony o činnosti církví a náboženských organizací a připravuje se jejich zdokonalení.

Se zásadami církevní politiky našeho státu je v příkrém rozporu existence nezákonných církevních struktur, kterým nejde o řešení problémů náboženských svobod, ale naopak o vyvolání konfliktů a konfrontací mezi státem a církví. Jak už bylo mnohokrát stranickými a státními představiteli konstatováno, jde o snahu zneužít církví k protisocialistickým politickým cílům, k destabilizaci společnosti. To také odsuzuje naprostá většina představitelů církví i věřících, kteří mají zájem o pokojný život církví v naší socialistické společnosti.

6. "Aby byly všechny chystané i uskutečňované projekty, které mají natrvalo změnit životní prostředí v naší zemi a předurčit tak život budoucích generací, neodkladně předloženy k všestrannému posouzení odborníků i veřejnosti"

Opoziční skupiny se snaží tímto požadavkem zdiskreditovat postup našich státních a stranických orgánů a společenských organizací v oblasti ochrany životního prostředí. Záměrně opomíjejí řadu rozhodnutí v ekologické politice, sami však nepřicházejí s konstruktivními návrhy.

Stranické a státní orgány, hospodářské organizace, národní výbory i organizace Národní fronty se otázkami tvorby a ochrany životního prostředí v ČSSR systematicky zabývají. Připravované projekty a investiční akce podléhají důkladné expertíze odborníků.

Uplatnění ekologických hledisek v sociálně ekonomickém rozvoji státu předpokládá existenci jednotné celostátní politiky v této oblasti. K tomu byla (zákonem č. 115/1983 Sb. o působnosti federálních ministerstev) rozšířena působnost Státní komise pro vědeckotechnický a investiční rozvoj, která spolu se Státní plánovací komisí a ostatními ústředními federálními orgány a ústředními orgány republiky byla pověřena zpracovávat celostátní koncepci tvorby a ochrany životního prostředí a tuto koncepci také zabezpečovat. Ke zpracování tohoto prvního celostátního programového dokumentu, který komplexně postihuje problematiku životního prostředí a racionálního využívání přírodních zdrojů, schválila vláda ČSSR zásady /usnesení vlády č. 226/85). K obnovení ekologické rovnováhy v ČSSR vytyčují zásady tyto etapy:

- v 8. pětiletce zastavit proces zhoršování životního prostředí, zlepšit životní prostředí v Praze a severních Čechách a analyzovat specifické funkce území z hlediska přírodních zdrojů a ekonomických aktivit jako výchozí podklad řešení otázek životního prostředí v další perspektivě;
- v 9. pětiletce dosáhnout prvního dílčího zlepšení životního prostředí v celostátním měřítku a aktivní plánovitý přístup k racionálnímu využívání přírodních zdrojů, snížit znečištění ovzduší minimálně o 30 %;
- k roku 2000 dosáhnout podstatného zlepšení životního prostředí na území celého státu.

Tyto náročné úkoly si vyžádaly, aby na základě analýz, generelů a stanovení rámcových limitů zatížení krajiny byly zpracovány odvětvové, krajské a republikové koncepce ochrany a tvorby životního prostředí a racionálního využívání přírodních zdrojů do r. 2000 (usnesení vlády č. 219 z r. 1988). Důsledná realizace této koncepce vytvoří podmínky pro zásadní obrát v neuspokojivém stavu životního prostředí.

Splnění uvedených cílů v tvorbě a ochraně životního prostředí u centrálně řízených akcí si vyžádá do r. 2000 zhruba 100 miliard Kčs investičních prostředků. Pro 8 5LP bylo vyčleněno 17 mi-

liard a na 9 5LP se plánuje více než 25 miliard Kčs.

K ochraně životního prostředí se má v 8 5LP realizovat přes 200 staveb, z nichž však většinu doprovázejí nedostatky v projektové a dodavatelské přípravě. V dubnu letošního roku přijala vláda opatření k plynofikaci a ke zlepšení ekologické situace v Praze a Severočeském kraji.

Potíže s ochranou a tvorbou zdravého životního prostředí mají všechny průmyslové země, Československo nevyjímajíc. Ekologická bezpečnost má mezinárodní dosah. To potvrdili i účastníci konference členů vlád 7 středoevropských zemí o životním prostředí, která se z iniciativy ČSSR konala koncem května v Praze.

Řešení ekologických problémů překročilo hranice států a vyžaduje spojování sil a prostředků v mezinárodním měřítku. ČSSR se v tomto směru podílí na realizaci mezinárodní Úmluvy o přenosu škodlivin v ovzduší..., na financování Kooperativního programu monitorování dálkových přenosů škodlivin v Evropě, na snižování emisí SO_2 o 30 % proti roku 1980. Je rozšiřována spolupráce se SSSR, PLR, Rakouskem, NSR i NDR.

Ve Vratislavi byla 1. července podepsána dohoda o spolupráci v oblasti životního prostředí mezi ČSSR, NDR a PLR. Ta se mimo jiné zaměřuje na společný výzkum a vývoj zařízení přispívající ke snížení emisí oxidu siřičitého a oxidů dusíku, k ochraně čistoty vod, stejně jako na společný postup v péči o lesy. Dohoda rozšiřuje možnosti společných ekologicky orientovaných vědeckých výzkumů, kooperace a specializace výroby potřebných přístrojů a další možnosti hospodářské spolupráce při vyvoji a zavádění nových technologií.

Problematika tvorby a ochrany životního prostředí se dotýká celé společnosti, všech našich občanů. Vítáme a podporujeme iniciativu mládeže i dospělých při řešení ekologických problémů. Nelze však souhlasit s demagogickými požadavky, které nejsou reálné a místo racionálního řešení mají popuzovat lidi proti socialistickému zřízení.

7. "Aby byla zahájena svobodná diskuse nejen o padesátých letech, ale i o Pražském jaru, invazi pěti států Varšavské smlouvy a následně "normalizaci". Je smutné, že zatímco v některých zemích, jejichž armády tehdy do československého vývoje zasáhly, se dnes už o tomto tématu začíná věcně diskutovat, u nás je to stále ještě velké tabu, a to jen proto, aby nemuseli odstoupit ti lidé z politického a státního vedení, kteří jsou odpovědní za dvacetileté upadání všech oblastí společenského života u nás"

Za požadavkem opozičních skupin na "svobodnou diskusi nejen o padesátých letech" nelze nevidět pokračující úsilí i tímto způsobem znevážit vývoj socialismu v ČSSR. Zejména tzv. nové přístupy a přehodnocení okolností roku 1968 a období konsolidace mají jednoznačně napomoci ke změně ve vedení strany a státu a otevřít prostor k destabilizaci politické situace u nás. Současně jsou sledovány požadavky na rehabilitaci tzv. mužů "pražského jara", jejich glorifikaci jako údajných předchůdců M.Gorbačova a Akčního programu jako prototypu programu přestavby.

Každý soudný člověk, který ví, co jsme zdědili z války a fašistické okupace, musí uznat velikost a mimořádnost vzestupu, kterého jsme dosáhli v průběhu socialistické výstavby. Úspěchy socialismu nemohou být zastíněny deformacemi a omyly, k nimž došlo na počátku padesátých let. Toto období bylo zhodnoceno, chyby a omyly odsouzeny a jejich důsledky napraveny.

To ovšem neznamená, že se uzavíráme dalšímu zkoumání a zhodnocení tohoto období. Nikdo tomu nebrání. Nelze však připustit znehodnocování práce a úsilí miliónů lidí, kteří svůj osud spojili se socialismem.

Ani léta 1968 a 1969 nejsou tabu. Provedli jsme důkladnou analýzu tohoto období a vyvodili z ní závěry, které jsou shrnuty v Poučení z krizového vývoje ... Nemáme důvod měnit jeho základní závěry, z nichž vyplývá, že zachování socialistických vymože-

ností a přestavba socialistické společnosti může být úspěšně realizována jen pod vedením strany, která se řídí revoluční teorií marxismu-leninismu, principy proletářského a socialistického internacionalismu, opírá se o důvěru lidí a je skutečným předvojem společnosti.

Pozitivně hodnotíme vývoj po překonání krize. Nezasťiráme nedostatky, k nimž v tomto období došlo. Z nich vyplynula potřeba přestavby a demokratizace společnosti, jak byla formulována zejména na 7. a následných zasedáních ÚV KSČ. Důkladné zhodnocení uplynulého období bude provedeno na XVIII. sjezdu KSČ. Bude předmětem zájmu teoretické fronty, historiků, pracovníků společenských věd. Nikdo nezakazuje diskusi, ale ta musí být vedena bez snah znevážit vše, čeho bylo dosaženo.

x

x

x

Výzva "Několik vět" představuje velmi vážný protistranický a protispolečenský dokument. Jeho autoři ani neskrývají, že sledují stejné cíle jako před jednadvaceti lety prohlášení "2000 slov". Takový výklad převzaly také Svobodná Evropa a Hlas Ameriky.

Strana musí působit ofenzívně, sjednotit všechny své členy k aktivnímu a rozhodnému postupu, vyvarovat se sektářských přístupů i liberalismu, na kritiku jakéhokoliv druhu odpovídat argumentovaně, věcně, reagovat klidně a s rozvahou. Nelze připouštět váhavost nebo skepsi, nutno se soustředit na důslednou realizaci programu přestavby a demokratizace, na uskutečňování závěrů 7. zasedání ÚV KSČ a následných zasedání ústředního výboru.

Musíme počítat i s další destrukční činností nejrůznějších tzv. neformálních organizací i s provokativními akcemi (zejména k 21. srpnu). Účinně čelit jim můžeme pouze rozvineme-li a

na vyšší úroveň pozvedneme masovou politickou práci, celou ideologickou činnost v duchu 10. zasedání ÚV KSČ a vystoupení generálního tajemníka s. Miloše Jakeše na 13. a 14. zasedání ÚV KSČ.

Naší odpovědí musí být důsledná realizace opatření týkajících se přestavby hospodářského mechanismu, plnění národohospodářských úkolů, aktivizace strany a celé Národní fronty.